

NEWSLETTER

PROJEKT: WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY I ZARZĄDZANIA METROPOLITALNEGO W EUROPIE ŚRODKOWEJ

W TYM WYDANIU ZNAJDZIESZ:

- 44 przykłady dobrych praktyk w 14 obszarach tematycznych. Wyzwanie dla klastrów studyjnych rozpoczęło się w Warszawie!
- Wyzwania i szanse dla obszarów metropolitalnych w Europie Środkowej
- O projekcie MECOG-CE
- Międzynarodowy projekt MECOG-CE rozpoczyna się w Brnie

MIĘDZYNARODOWY PROJEKT MECOG-CE ROZPOCZYNA SIĘ W BRNIE

W dniach 30-31 maja 2023 r. przedstawiciele europejskich obszarów metropolitalnych, uczelni i stowarzyszeń spotkali się w Brnie w celu oficjalnej inauguracji projektu MECOG-CE (Wzmocnienie współpracy i zarządzania metropolitalnego w Europie Środkowej). Projekt jest finansowany w ramach programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, a Brno jest pierwszym czeskim miastem, które jest Partnerem wiodącym.

44 PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK W 14 OBSZARACH TEMATYCZNYCH. WYZWANIE DLA KLASTRÓW STUDYJNYCH ROZPOCZĘŁO SIĘ W WARSZAWIE!

Projekt MECOG-CE, mający na celu wzmocnienie współpracy i zarządzania metropolitalnego w Europie Środkowej, osiągnął niedawno kolejny kamień milowy podczas drugiego ponadnarodowego spotkania, które odbyło się 19 i 20

października 2023 r. w Warszawie. Konsorcjum projektu zajęło się dwoma istotnymi działaniami: identyfikacją najlepszych narzędzi i praktyk zarządzania w obszarach metropolitalnych oraz sformułowaniem Wspólnej Wizji Metropolitalnej.

Wyzwania i szanse dla obszarów metropolitalnych w Europie Środkowej

Wyzwania tematyczne

WSPÓLNE

- Zmiany klimatyczne,
- Zrównoważona mobilność,
- Suburbanizacja i efekt urbanistyczny,
- Przesunięcia demograficzne,
- Dostawy energii.

RÓŻNE

- Różnice w narracjach dot. wyzwań wynikają z kontekstu lokalnego i krajowego,
- Respondenci z Czech i Polski kładą nacisk na reindustrializację i transformację gospodarczą,
- Respondenci z Niemiec i Włoch podkreślają potrzebę ekologicznej transformacji w gospodarkach metropolii.

Wyzwania

Wyzwania proceduralne

WSPÓLNE

- Różnorodność gmin w obszarach metropolitalnych i ich zarządzanie/organizacja,
- Rozdrobniona struktura administracyjna,
- Brak kompetencji i instrumentów planowania na poziomie metropolitalnym,
- Brak uznania wartości dodanej wymiaru metropolitalnego.

RÓŻNE

- Większość czeskich i polskich respondentów wspomina o braku odgórnych ram instytucjonalnych i niewystarczającym wsparciu ze strony władz centralnych dla współpracy metropolitalnej,
- Respondenci z Niemiec i Włoch kładą nacisk na działania oddolne optymalizujące istniejące struktury i praktyki zarządzania.

Szanse

- Efektywne wykorzystanie instrumentów i polityk UE, takich jak ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne), Nowa Karta Lipska, Agenda Terytorialna 2030,
- Bardziej spójna narracja dot. wymiaru metropolitalnego w oficjalnych dokumentach politycznych UE i międzynarodowych,

- Rozwój i praktyka samej współpracy metropolitalnej przynoszącej korzyści swoim gminom i interesariuszom,
- Udział w sieciach metropolitalnych i projektach wymiany wiedzy,
- Promowanie dobrych praktyk i historii sukcesu w celu zwiększenia rozpoznawalności korzyści płynących ze współpracy metropolitalnej.

WYZWANIA I SZANSE DLA OBSZARÓW METROPOLITALNYCH W EUROPIE ŚRODKOWEJ

W poniższym tekście omówiono obecne wyzwania i możliwości stojące przed obszarami metropolitalnymi (OM) w Europie Środkowej, podsumowując wnioski z badania zatytułowanego „Identyfikacja wyzwań specyficznych dla środkowoeuropejskich obszarów metropolitalnych (OM)” przeprowadzonego przez Uniwersytet Karola w Pradze (Czechy) w ramach projektu MECOG-CE. W badaniu zgłębiono obecność wymiaru metropolitalnego w dokumentach międzynarodowych oraz UE, a także przedstawiono różne perspektywy interesariuszy z obszarów metropolitalnych Europy Środkowej w zakresie współczesnych wyzwań i możliwości związanych z rozwojem metropolii, zarządzaniem, planowaniem i współpracą. Ustalenia te, pochodzące z ankiet i grup fokusowych z partnerami projektu, mogą pomóc instytucjom zarządzającym z Europy Środkowej w procesie ich przekształcania w tętniące życiem centra rozwoju obszarów miejskich, zarządzania i współpracy.

FRAGMENTARYCZNE UJĘCIE WYMIARU METROPOLITALNEGO W DOKUMENTACH UNIJNYCH I MIĘDZYNARODOWYCH

Pojęcie "metropolitalnego" rozwoju, zarządzania lub współpracy jest rzadko stosowane w unijnych i międzynarodowych dokumentach strategicznych i politycznych, co skutkuje fragmentarycznym ujęciem wymiaru metropolitalnego. W dyskusjach na temat polityk miejskich i regionalnych coraz większy nacisk kładzie się na wymiar metropolitalny, lecz nie przełożyło się to jeszcze na istotne zmiany we wdrażaniu polityk. Choć uznaje się znaczenie obszarów metropolitalnych, brakuje systematycznego i spójnego podejścia w tej kwestii. Istnieje potrzeba bardziej wyraźnej i spójnej narracji o wymiarze metropolitalnym w europejskich dokumentach strategicznych i politycznych.

WSPÓLNE WYZWANIA TEMATYCZNE I RÓŻNICE REGIONALNE

Środkowoeuropejskie obszary metropolitalne stoją przed

wspólnymi wyzwaniami w tym: zmianami klimatycznymi, problemami z dostawą energii, zrównoważoną mobilnością, zmianami demograficznymi i niekontrolowanym wzrostem miast. Jednak regionalne interpretacje tych wyzwań są różne. Respondenci z Czech i Polski często powołują się na obciążenia związane z reindustrializacją i transformacją gospodarczą, natomiast respondenci z Niemiec i Włoch wiążą przemiany gospodarcze z koniecznością zielonej transformacji.

WYZWANIA PROCEDURALNE WE WSPÓŁPRACY I ZARZĄDZANIU METROPOLITALNYM

Wyzwania proceduralne są podobne we wszystkich obszarach metropolitalnych. Można do nich zaliczyć: fragmentację administracyjną, brak formalnych instrumentów planowania, złożone priorytety i niewystarczające kompetencje, aby sprostać wyzwaniom metropolitalnym. Wyzwania te przybierają jednak różne formy w poszczególnych OM. Czescy

i polscy respondenci, z wyjątkiem Metropolii Górnośląsko-Zagłębiowskiej (GZM), często podkreślają brak ustalonych odgórnych ram instytucjonalnych lub niewystarczające wsparcie ze strony rządów centralnych dla współpracy metropolitalnej. Respondenci z Niemiec i Włoch kładą większy nacisk na działania oddolne optymalizujące istniejącą strukturę i praktyki zarządzania.

MOŻLIWOŚCI PROMOWANIA WYMIARU METROPOLITALNEGO

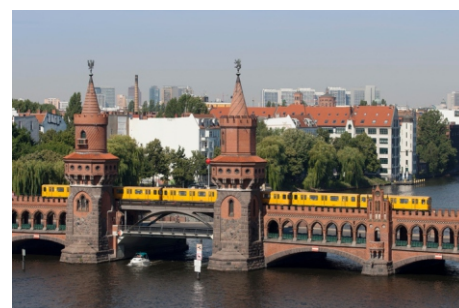
Możliwości promowania wymiaru metropolitalnego są ściśle powiązane z instrumentami i politykami UE, takimi jak ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne), Nowa Karta Lipska czy Agenda Terytorialna 2030. Kluczowa szansa tkwi w rozwoju i praktyce samej współpracy metropolitalnej, która może wykazać korzyści płynące z synergii pomiędzy gminami członkowskimi i innymi zainteresowanymi stronami z obszaru metropolitalnego. Różnorodne działania w obszarach takich jak: planowanie przestrzenne, mobilność, kwestie

środowiskowe, wspólne usługi i gospodarka odpadami dostarczają przykładów skutecznych praktyk. Ponadto udział w sieciach metropolitalnych i projektach związanych z dzieleniem się wiedzą odgrywa kluczową rolę w promowaniu wymiaru metropolitalnego i wzmacnianiu wpływu OM na polityki publiczne.

NNASTĘPNY KROK: WSPÓLNA WIZJA METROPOLITALNA

Podjęte w ramach projektu MECOG-CE badanie stojących przed obszarami metropolitalnymi wyzwań i możliwości służy jako proces wymiany wiedzy, wspierający wzajemne zrozumienie wyzwań i możliwości metropolitalnych. Wiedza

zgrupowana w tym obszarze w ramach projektu posłuży sformułowaniu Wspólnej Wizji Metropolitalnej. Zawarta w dokumencie wizja ma na celu wsparcie procesów decyzyjnych i politycznych, a zwłaszcza promowanie ujęcia wymiaru metropolitalnego w politykach publicznych w oparciu o stanowisko partnerów MECOG-CE.

STRESZCZENIE

Nasza analiza rzuca światło na fragmentaryczne ujęcie wymiaru metropolitalnego w dokumentach UE i międzynarodowych, podkreślając pilną potrzebę bardziej spójnego podejścia. Środkowoeuropejskie obszary metropolitalne borykają się ze wspólnymi wyzwaniami, takimi jak zmiany klimatyczne, dostawy energii, zrównowazona mobilność, dynamika populacji, niekontrolowany rozrost miast. Na poziomie regionalnym wyzwania

te dotyczą OM w różnym stopniu. Wyzwania proceduralne, takie jak fragmentacja administracyjna i brak formalnych narzędzi planowania, utrzymują się we wszystkich OM, ale przybierają odrębne formy w zależności od poziomu ich doświadczenia we współpracy metropolitalnej. Możliwości wzmocnienia wymiaru metropolitalnego zależą od sprawnego wykorzystania instrumentów UE, kultywowania współpracy metropolitalnej,

zaangażowania w sieci i inicjatywy wymiany wiedzy oraz promocji najlepszych praktyk. Wspomniana wymiana wiedzy tworzy ważne ramy formułowania Wspólnej Wizji Rozwoju, kluczowego dokumentu projektu. Poprzez wspieranie wzajemnego zrozumienia i współpracy pragniemy poprowadzić środkowoeuropejskie OM w stronę rozwoju w prężne ośrodki metropolitalne.

44 PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK W 14 OBSZARACH TEMATYCZNYCH. WYZWANIE DLA KLASTRÓW STUDYJNYCH ROZPOCZĘŁO SIĘ W WARSZAWIE!

Projekt MECOG-CE, mający na celu wzmacnianie współpracy i metropolitalnego współzrządzenia w Europie Środkowej, osiągnął niedawno kolejny kamień milowy podczas drugiego ponadnarodowego spotkania, które odbyło się 19 i 20 października w Warszawie. Konsorcjum projektu zajęło się dwoma istotnymi działaniami: zidentyfikowaniu najlepszych narzędzi i praktyk zarządzania obszarami metropolitalnymi oraz sformułowaniu Wspólnej Wizji Metropolitalnej.

WSPÓLNE WYZWANIA: WSPÓLNA WIZJA ŚRODKOWOEUROPEJSKICH OBSZARÓW METROPOLITALNYCH

Spotkanie rozpoczęło się od powitania uczestników przez Michała Olszewskiego, Zastępcę Prezydenta m.st. Warszawy. Następnie przedstawiciel Uniwersytetu Karola w Pradze (Czechy) - partner projektu i współlider 1. Pakietu Roboczego, przedstawił zidentyfikowane przez wszystkich partnerów projektu wyzwania specyficzne dla obszarów metropolitalnych Europy Środkowej. Są to m.in.:

zmiany klimatu, zrównoważona mobilność, zagospodarowanie przedmieść, niekontrolowany rozwój miast, zmiany populacji i dostawy energii. Partnerzy omówili rezultaty tego dokumentu w odniesieniu do kolejnej części projektu, jaką jest stworzenie Wspólnej Wizji Metropolitalnej. Na bazie przedstawionej analizy konsorcjum projektowe podjęło dyskusję na temat korzyści i zalet współpracy metropolitalnej oraz potrzeb obszarów metropolitalnych m.in. wzmocnienia ich pozycji na poziomie krajowym i unijnym.

44 PRZYKŁADY DOBRZYCH PRAKTYK W 14 OBSZARACH TEMATYCZNYCH

Uniwersytet Śląski w Katowicach, będący także partnerem projektu i współliderem 1. Pakietu Roboczego, przedstawił wnikliwe podsumowanie analizy najlepszych narzędzi i praktyk wzmacniania współpracy metropolitalnej i współzrządzenia w obszarach metropolitalnych partnerów projektu. Najczęściej wymienianymi dziedzinami były: transport, edukacja, planowanie przestrzenne, rozwój regionalny i zarządzanie obszarami

metropolitalnymi. Analiza ta stanowiła podstawę dalszej pracy na spotkaniu. Podczas warsztatów każdy z partnerów przedstawił maksymalnie pięć najlepszych praktyk ze swojego obszaru metropolitalnego. W sumie zidentyfikowano 44 przykłady, które posłużą jako punkty wyjścia dla nadchodzących działań. Najlepsze narzędzia i praktyki, które zostały zaprezentowane obejmują m.in.:

- przykłady różnych instrumentów finansowania metropolii,
- zintegrowane systemy transportu,
- plany strategiczne i plany zagospodarowania brzegów rzek,
- tworzenie dzielnic żywnościowych,
- czy metody na zwiększenie zaangażowania interesariuszy na rzecz rozwoju metropolii.

Narzędzia te sprzyjają efektywniejszej współpracy w obszarach metropolitalnych. Katalog wszystkich najlepszych narzędzi i praktyk zostanie zaprezentowany w kwietniu 2024 roku.

Po wnikliwej dyskusji na temat analizowanych najlepszych praktyk, wyłoniono te, które mają wysoki potencjał transferowalności do innych metropolii. Po spotkaniu w Warszawie każdy partner odbędzie spotkanie ze swoimi regionalnymi interesariuszami, aby omówić najlepsze praktyki i narzędzia, a następnie wybierze te, które wdroży w dalszym etapie projektu.

CO DALEJ? ZMIERZAMY W STRONĘ DZIAŁAŃ PILOTAŻOWYCH I NOWYCH ROZWIĄZAŃ

Spotkanie projektowe zapoczątkowało także kolejny etap prac. Miasto Brno (Czechy), partner wiodący, zaproponowało zarys i program drugiego pakietu prac. Zaprezentowano procedurę tworzenia klastrów badawczych, które następnie będą opracowywać wspólne działania i nowe rozwiązania. Klastry badawcze będą opierać się na zidentyfikowanych i wybranych najlepszych praktykach i narzędziach. Drugie ponadnarodowe spotkanie projektowe w Warszawie sprzyjało współpracy i dialogowi pomiędzy partnerami. Stanowi to ważny fundament dla osiągnięcia celu projektu, jakim jest wzmocnienie współpracy i zarządzania metropolitalnego.

O PROJEKCIE MECOG-CE

Celem projektu jest identyfikacja najlepszych narzędzi, procedur i przykładów dobrych praktyk wzmacniających współpracę i współzrządzenie metropolitalne w Europie Środkowej oraz zastosowanie ich w obszarach metropolitalnych w celu wsparcia zintegrowanego rozwoju strategicznego i terytorialnego metropolii.

Projekt został zaprojektowany tak, aby wiedza/narzędzia/metody i przykłady dobrych praktyk mogły zostać zastosowane w innych miastach partnerskich Europy Środkowej, które zajmują się współpracą metropolitalną i rozwojem zarządzania. Chodzi zatem przede wszystkim o wymianę doświadczeń i zebranie narzędzi oraz najlepszych praktyk pomiędzy zachodnią częścią Europy Środkowej, a jej wschodnią częścią.

Partnerami projektu są: Miasto Brno (Partner wiodący), Miasto Stołeczne Warszawa, Miasto Ostrawa oraz obszary metropolitalne Stuttgartu, Turynu i Berlina, natomiast partnerami stowarzyszonymi są: Obszar Metropolitalny Mediolanu oraz Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia (GZM). W projekcie współpracują instytucje badawcze Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet Śląski w Katowicach oraz Metropolitan Research Institute (MRI) w Budapeszcie.

W projekcie uczestniczą także inni partnerzy stowarzyszeni: Związek Metropolii Polskich, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Czech oraz partnerzy reprezentujący europejskie sieci i struktury metropolitalne (Eurocities, Metrex).

Metoda pracy polega na intensywnej współpracy miast partnerskich, ekspertów badawczych i przedstawicieli sieci międzynarodowych. Współpraca opiera się na międzynarodowych spotkaniach, których celem jest wymiana dobrych praktyk. Podczas wspólnych spotkań partnerzy najpierw podsumują bieżący status współpracy metropolitalnej i zarządzania w miastach partnerskich, a następnie zostaną zidentyfikowane najlepsze narzędzia/przykłady dobrych praktyk, którymi można się podzielić i zastosować w innych obszarach metropolitalnych.

Jednocześnie zostaną zidentyfikowane nowe narzędzia, które można wykorzystać do pogłębienia współpracy i zarządzania metropolitalnego (inspiracje z innych części Europy). W oparciu o wybrane narzędzia i przykłady dobrych praktyk partnerzy utworzą „klastry badawcze”, których głównym celem będzie pogłębienie wymiany doświadczeń w zakresie wdrażania, zarządzania i możliwości.

Głównym celem współpracy partnerów jest opracowanie Strategii wzmacniania współpracy i zarządzania metropolitalnego w Europie Środkowej oraz stworzenie planów działania dla każdego miasta partnerskiego.

Współpraca obejmuje także działania pilotażowe mające na celu przetestowanie wybranych narzędzi i metod w praktyce. Projekt zakłada także opracowanie stanowisk wobec poziomu europejskiego, odzwierciedlających pozycję obszarów metropolitalnych i miast oraz stojące przed nimi wyzwania w kontekście strategicznych dokumentów europejskich. Jednocześnie opracowana zostanie ogólna, możliwa do przeniesienia metodologia wzmacniania współpracy i zarządzania metropolitalnego, która zostanie udostępniona innym miastom i obszarom metropolitalnym w Europie Środkowej.

Projekt rozpoczął się w kwietniu 2023 r. i potrwa do końca marca 2026 r. **Jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027.**

Przewidywany budżet projektu na okres trzech lat wynosi 1,647 mln euro, z czego 80% będzie współfinansowane z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz z dotacji państwowej.**

PROJEKT MECOG-CE ROZPOCZYNA SIĘ W BRNIE

W dniach 30-31 maja 2023 r. przedstawiciele europejskich obszarów metropolitalnych, uczelni i stowarzyszeń spotkali się w Brnie w celu oficjalnej inauguracji projektu MECOG-CE (Wzmocnienie współpracy i zarządzania metropolitalnego w Europie Środkowej). Projekt jest finansowany w ramach programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, a Brno jest pierwszym czeskim miastem, które jest Partnerem wiodącym.

Celem projektu MECOG-CE jest wzmocnienie współpracy i zarządzania metropolitalnego w Europie Środkowej. Jest on podzielony na trzy fazy.

Pierwsza faza skupia się na analizie porównawczej, mapowaniu obecnej sytuacji planowania terytorialnego i strategicznego w Europie.

Druga faza dotyczy identyfikacji najlepszych narzędzi i metod wzmocnienia współpracy i zarządzania metropolitalnego.

Natomiast ostatnia faza koncentruje się na wdrożeniu w praktyce tych narzędzi i metod przez uczestniczące miasta i obszary metropolitalne.

Burmistrz Brna Markéta Vaňková tak wyjaśniła udział miasta

w projekcie: „Brno od wielu lat pełni rolę inicjatora i koordynatora współpracy metropolitalnej w Republice Czeskiej i cieszą się, że coraz bardziej budujemy silną pozycję w Europie. Miasto po raz pierwszy jest wiodącym partnerem w tego typu projekcie i zależy nam, aby w pełni wykorzystać tę szansę. Wyniki projektu posłużą nam, by zaapelować o zmiany w polityce europejskiej i krajowej”.

Martin Příborský, członek Zgromadzenia Miejskiego Brna odpowiedzialny za rozwój strategiczny, współpracę metropolitalną i Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, otworzył spotkanie i opowiedział o korzyściach, jakie projekt może przynieść partnerom: „Jestem przekonany, że w trakcie projektu wyłonimy

najlepsze narzędzia i przykłady dobrych praktyk we współpracy i zarządzaniu metropolitalnym, umożliwiające ich zastosowanie we własnych obszarach metropolitalnych. Chcemy poprawić jakość życia naszych obywateli”.

W spotkaniu wzięło udział 30 przedstawicieli partnerów projektu. Eksperti wygłosili prezentacje dotyczące zagadnień metropolitalnych, śledząc historię współpracy metropolitalnej w swoich rodzimych regionach oraz w Europie Środkowej. Uczestnicy dowiedzieli się, jak będzie koordynowana współpraca metropolitalna w nadchodzących latach, a także omówili kilka kluczowych parametrów organizacyjnych, jakie należy spełnić przy projekcie tej wielkości i o tym

zakresie. Spotkanie obejmowało dwa warsztaty prowadzone przez ekspertów z Uniwersytetu Karola i Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, podczas których członkowie konsorcjum projektowego podzielili się informacjami na temat wyzwań i możliwości współpracy miast i gmin w swoich regionach. Największe wyzwania wiążą się z adaptacją do zmian klimatycznych, zrównoważoną mobilnością oraz systemami formalizującymi współpracę

pomiędzy miastami i pobliskimi gminami w celu maksymalizacji uczestnictwa. Zadaniem stojącym teraz przed partnerami projektu jest diagnoza aktualnej sytuacji i wskazanie najlepszych narzędzi i przykładów dobrych praktyk. Partnerzy będą następnie pracować w zespołach terytorialnych nad oceną możliwości przeniesienia tych narzędzi i ich wdrożenia we własnych obszarach metropolitalnych. Współpraca

obejmie więc także projekty pilotażowe, które umożliwią przetestowanie wybranych narzędzi i metod w rzeczywistych warunkach.

Projekt pomoże podnieść świadomość problematyki metropolitalnej wśród instytucji europejskich i krajowych, odzwierciedlając kluczowe znaczenie wymiaru metropolitalnego. Projekt potrwa do wiosny 2026 roku.

Strengthening metropolitan governance

Wzmocnienie zarządzania metropolią

Regiony miejskie i wiejskie w całej Europie Środkowej zbliżają się do siebie. W rezultacie uwaga planowania przestrzennego przeniosła się na poziom regionów metropolitalnych, które obejmują pasy dojazdowe wokół miast. Jednak współpraca między miastem a jego zapleczem często pozostaje wyzwaniem. Projekt MECOG-CE rozwiązuje ten problem, łącząc osiem regionów metropolitalnych w Europie Środkowej w celu identyfikacji, testowania i udostępniania narzędzi dobrego zarządzania.

interreg-central.eu/projects/mecog-ce

Interreg CENTRAL EUROPE Co-funded by the European Union

MECOG-CE

PAŃSTWA I REGIONY

CZECHY	Czechy Jihovýchod Moravskoslezsko Praha
NIEMCY	Baden-Württemberg Brandenburg
WĘGRY	Budapeszt
WŁOCHY	Piemonte
POLSKA	Śląskie Warszawski stołeczny

1,65 mln EUR
Budżet projektu

80% dofinansowanie z EFRR

9 Partnerów

5 Działań pilotażowych

04.2023
Data rozpoczęcia

03.2026
Data zakończenia

 Projekt posiada także oficjalną stronę internetową, która prowadzona jest w języku angielskim: <https://www.interreg-central.eu/projects/mecog-ce/>

 Projekt posiada także swój profil na portalu społecznościowym LinkedIn, który można śledzić: [#mecog-ce](https://www.linkedin.com/company/mecog-ce)